

Sygn. akt I ACa 433/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 września 2016 roku

Sąd Apelacyjny w Szczecinie I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSA Tomasz Żelazowski
Sędziowie:	SSA Ryszard Iwankiewicz SSA Krzysztof Górski (spr.)
Protokolant:	st.sekr.sądowy Beata Waclawik

po rozpoznaniu w dniu 7 września 2016 roku na rozprawie w Szczecinie

sprawy z powództwa (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S.

przeciwko M. J.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanej

od wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie

z dnia 25 września 2014 roku, sygn. akt I C 1337/13

I. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że uchyla nakaz zapłaty wydany przez Sąd Okręgowy w Szczecinie w dniu 12 września 2013 roku, w sprawie I Nc 255/13 i oddala powództwo w całości, nie obciążając powoda kosztami procesu,

II. zasądza od powoda na rzecz pozwanej kwotę 2.000 zł (dwa tysiące złotych) tytułem kosztów postępowania kasacyjnego,

III. nie obciąża powoda kosztami procesu w postępowaniu apelacyjnym i kasacyjnym w pozostałym zakresie.

SSA K. Górski SSA T. Żelazowski SSA R. Iwankiewicz

Sygn. akt I ACa 433/16

UZASADNIENIE

Powódka (...) Sp. z o.o. w S. dochodziła zasądzenia od pozwanej M. J. kwoty 79.776,19 zł i kwoty 85.332,87 zł – z zaznaczeniem, iż odpowiedzialność pozwanej w tym zakresie jest ograniczona do własności nieruchomości

niezabudowanej, położonej w Ł., gmina P. o obszarze 6,770 ha, dla której Sąd Rejonowy w Myśliborzu Ośrodek Zamiejscowy w C. prowadzi księgę wieczystą nr (...) - wraz z odsetkami liczonymi w wysokości odsetek maksymalnych od kwot i za okresy ostatecznie sprecyzowane w toku sporu.

W uzasadnieniu żądania wskazała, że pozwana M. J. zdecydowała się

ustanowić na ww nieruchomości, hipotekę, która miała zabezpieczać spłatę długów opisanych w ugodzie z 30 sierpnia 2010 r. o nazwie „umowa handlowa-porozumienie” zawartej między powódką a dłużnikami W. i P. J., którzy nie zapłacili swoich zobowiązań, a które to należności zostały zasądzone wyrokiem Sąd Rejonowy Szczecin-Centrum w Szczecinie. W związku z powyższym powódka wezwała pozwaną -jako dłużniczkę rzeczową- pismem z 23 stycznia 2013 r. do zapłaty kwoty zasądzonej od W. i P. J.. Pozwana nie zapłaciła żądanej kwoty.

Sąd Okręgowy w Szczecinie nakazem zapłaty w postępowaniu nakazowym z 12 września 2013 r., w sprawie I Nc 255/13 orzekł, że pozwana w ciągu dwóch tygodni od dnia doręczenia niniejszego nakazu winna zapłacić powódce kwotę 79.776,19 zł z odsetkami ustawowymi od kwot: 1.1971,51 zł od dnia 21 października 2010 r., 2.544,92 zł od dnia 30 października 2010 r., 1.079,70 zł od dnia 31 października 2010 r., 178,02 zł od dnia 1 listopada 2010 r., 7.180,92 zł od dnia 4 listopada 2010 r., 1.232,52 zł od dnia 4 listopada 2010 r., 7.950,29 zł od dnia 6 listopada 2010 r., 63,98 zł od dnia 8 listopada 2010 r., 2.050,64 zł od dnia 11 listopada 2010 r., 2.739,62 zł od dnia 12 listopada 2010 r., 552,16 zł od dnia 13 listopada 2010 r., 1.068,72 zł od dnia 15 listopada 2010 r., 521,55 zł od dnia 18 listopada 2010 r., 132,59 zł od dnia 19 listopada 2010 r., 669,05 zł od dnia 21 listopada 2010 r., 7.425,35 zł od dnia 26 listopada 2010 r., 1.766,58 zł od dnia 10 marca 2011 r., a także winna zapłacić odsetki w podwójnej wysokości odsetek ustawowych, jednak nie wyższej niż czterokrotność wysokości stopy kredytu lombardowego NBP od kwoty 40.000 zł od dnia 4 stycznia 2011 r. oraz kwotę 85.332,87 zł z odsetkami ustawowymi od kwoty: 1.905,45 zł od dnia 13 czerwca 2012 r., 2.306,16 zł od dnia 13 czerwca 2012 r., 3.326,26 zł od dnia 13 czerwca 2012 r., a także zasądzenie odsetek w podwójnej wysokości odsetek ustawowych, jednak nie wyższej niż czterokrotność wysokości stopy kredytu lombardowego NBP od kwoty 25.000 zł od dnia 1 kwietnia 2011 r., od kwoty 25.000 zł od dnia 16 maja 2011 r., od kwoty 27.795 zł od dnia 1 sierpnia 2011 r. z ograniczeniem odpowiedzialność pozwanej do własności nieruchomości niezabudowanej, położonej w Ł., gmina P., powiat C. o obszarze 6,770 ha, dla której Sąd Rejonowy w Choszcznie prowadzi księgę wieczystą nr (...) wraz z kosztami procesu w kwocie 5.681 zł, w tym kwotę 3.617 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego albo wniosła w tymże terminie do tutejszego Sądu zarzuty.

W zarzutach od powyższego nakazu zapłaty, wnosząc jednocześnie o jego uchylenie i oddalenie powództwa w całości i zasądzenie kosztów postępowania pozwana wniosła o zawieszenie postępowania do czasu zakończenia postępowania związanego z wpisem nieistniejących hipotek do księgi wieczystej nr (...), ze względu na to, że wykreślenie spornych hipotek będzie miało oczywisty wpływ na wynik przedmiotowego postępowania. Argumentując wywodziła, że w oświadczeniu o ustanowieniu hipotek nie wskazywała wierzytelności ani nie skonkretyzowała stosunku prawnego, z którego miałyby wynikać wierzytelności zabezpieczone hipotekami, co czyniło takie oświadczenie nieważnym, jako sprzecznym z przepisami ustawy o księgach wieczystych. Wskazywała także, że dokonany przez notariusza 25 kwietnia 2013r.bez wiedzy i zgody pozwanej wpis nazwany „sprostowaniem”, którym notariusz samodzielnie zmieniła treść pierwotnego aktu notarialnego ustanawiającego hipoteki, doprowadziło do całkowitej zmiany treści oświadczenia woli o ustanowieniu hipoteki.

Z ostrożności procesowej podniosła, na podstawie art. 118 k.c. zarzut przedawnienia roszczeń, zarzut naruszenia przez powódkę art. 5 k.c., która w sposób niezgodny z prawem doprowadziła do wpisania w księdze wieczystej nieruchomości pozwanej „nowych” hipotek. Pozwana podkreśliła, że żądanie przez powódkę zapłaty od pozwanej, jako dłużnika rzeczowego, na podstawie hipotek, które zostały wpisane do księgi wieczystej niezgodnie z prawem jest sprzeczne z zasadami współżycia społecznego, w szczególności z zasadą staranności i uczciwości i jako takie nie powinno korzystać z ochrony.

Pismem z 8 września 2014 r. (k- 165) pozwana wniosła o zawieszenie postępowania do czasu rozpoznania skargi kasacyjnej złożonej od postanowienia Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 30 maja 2014 r. (II Ca 373/14) i sprawy

z powództwa M. J. przeciwko (...) Sp. z o.o. w S. o uzgodnienie treści księgi wieczystej nr (...) z rzeczywistym stanem prawnym, albowiem rozstrzygnięcie niniejszej sprawy zależy od wyniku ww. spraw.

W odpowiedzi na zarzuty powódka podtrzymała twierdzenia zawarte w pozwie, ww konsekwencji o utrzymanie nakazu zapłaty w mocy i zasądzenie od pozwanej na jej rzecz zwrotu kosztów procesu.

Sąd Okręgowy postanowieniem z 28 stycznia 2014 r. (k. 121) na podstawie art. 177 § 1 pkt 1 k.p.c. zawiesił postępowanie do czasu rozpoznania przez Sąd Rejonowy w Myśliborzu X Zamiejscowy Wydział Ksiąg Wieczystych w C. skargi na orzeczenie referendarza z 11 lipca 2013 r., a następnie postanowieniem z 17 lipca 2014 r. (k. 151) Sąd podjął zawieszony postępowanie w sprawie.

Wyrokiem z dnia 25 września 2014 roku Sąd Okręgowy w Szczecinie utrzymał w mocy nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym z 12 września 2013 roku w sprawie I Nc 255/13.

W uzasadnieniu powyższego wyroku Sąd I instancji wskazał na następujące ustalenia faktyczne:

Powodowa Spółka 30 sierpnia 2010 r. zawarła z W. J. i P. J., prowadzącymi działalność gospodarczą w ramach spółki cywilnej (...) w W. „Umowę Handlową–Porozumienie”, w której strony porozumiały się co do spłaty należności będących przedmiotem postępowania sądowego prowadzonego przez Sąd Okręgowy w Szczecinie w postępowaniu nakazowym o sygn. akt VIII GNc 109/10, którego były stronami, a mocą którego to nakazu zasądzona została (...) Sp. z o.o. kwota 147.795 od Umową tą ustaliły sposób spłaty zasądzonej kwoty oraz umówiły się, że jako zabezpieczenie wykonania obowiązku spłaty tej kwoty ustanowione zostaną na nieruchomości niezabudowanej, położonej w Ł., gmina P. o obszarze 6,7700 ha, dla której Sąd Rejonowy w Choszczynie prowadzi księgę wieczystą nr (...) - hipoteka zwykła w kwocie 147.795 i hipoteka kaucyjna do kwoty 500.000 zł tytułem zabezpieczenia płatności ceny za towary zakupione przez W. i P. J., prowadzących działalność gospodarczą w ramach spółki cywilnej (...) w W.. Termin spłaty należności objętych hipoteką zwykłą strony ustaliły na 30 września 2011 r.

Oświadczenie o ustanowieniu hipotek, w formie aktu notarialnego, sporządzone zostało 31 sierpnia 2010 r., W § 1 oświadczenia wskazano, że M. J. oświadczyła, że na podstawie umowy sprzedaży z 22 maja 2003 nabyła na własność nieruchomość niezabudowanej wyżej opisaną, że okazano do aktu „Umowę Handlową–Porozumienie” z 30 sierpnia 2010 r.(pkt.par.10, że M. J. – jako właścicielka opisanego nieruchomości niezabudowanej - oświadczyła, że na prawie własności ww. nieruchomości ustanawia na rzecz powódki hipotekę zwykłą w kwocie 147.795 zł oraz hipotekę kaucyjną do kwoty 500.000 zł. i zaznaczono(par.4) że M. J. wnosi do Sądu Rejonowego w Choszczynie Wydziału Ksiąg Wieczystych o wpis w dziale IV księgi wieczystej Kw nr (...) na rzecz (...) Sp. z o.o. w S. powyższe hipoteki. Akt ten został sprostowany protokołem w formie aktu notarialnego z 25 kwietnia 2013 r., w którym notariusz B. W. uzupełniła jego treść poprzez wskazanie wprost przedmiotów zabezpieczenia hipotecznego. Zaznaczono, że § 2 aktu notarialnego otrzymuje brzmienie: „M. J. oświadcza, że na prawie własności nieruchomości niezabudowanej położonej w Ł., gmina P., powiat (...) o obszarze 6,7700 ha, dla której Sąd Rejonowy w Choszczynie prowadzi księgę wieczystą nr (...) ustanawia na rzecz (...) Sp. z o.o. w S.:

- hipotekę kaucyjną do kwoty 500.000 zł na zabezpieczenie płatności ceny za towary zakupione przez W. J. i P. J., prowadzących działalność gospodarczą w ramach spółki cywilnej (...) w W. w (...) Sp. z o.o. w S., z terminem spłaty ustalonym na dzień 31 września 2011 r.,

- hipotekę zwykłą w kwocie 147.759 zł na zabezpieczenie spłaty należności wynikającej z „Umowy Handlowej-Porozumienia” z dnia 30 sierpnia 2010 r. zawartej pomiędzy W. J. i P. J., prowadzącymi działalność gospodarczą w ramach spółki cywilnej (...) w W. a (...) Sp. z o.o. w S., z terminem spłaty ustalonym na dzień 31 lipca 2011 r.”

Jednocześnie protokole wskazano, iż § 4 aktu notarialnego z 31 sierpnia 2010 r. otrzymuje brzmienie, iż M. J. wnosi do Sądu Rejonowego w Choszczynie Wydział Ksiąg Wieczystych o wpis w dziale IV księgi wieczystej Kw nr (...) na rzecz (...) Sp. z o.o. w S. hipoteki kaucyjnej do kwoty 500.000 zł i hipoteki zwykłej w kwocie 147.795 zł zgodnie z powyższym

sprostowanym oświadczeniem. Ponadto sprostowano komparację aktu notarialnego z 31 sierpnia 2010 r. w części zawierającej dane stawającej M. J. – jej numer PESEL.

Na wniosek z 9 maja 2013r. Sąd Rejonowy w Choszczynie Wydział Ksiąg Wieczystych w dziale IV księgi wieczystej nr (...) wpisał 11 lipca 2013 r. hipotekę umowną w kwocie 500.000 zł, jako zabezpieczenie płatności ceny za towary zakupione przez W. i P. J., prowadzących działalność gospodarczą w ramach spółki cywilnej (...) w W. w (...) Sp. z o.o. w S.. Jako stosunek prawny wskazano „Umowę Handlową-Porozumienie” z 30 sierpnia 2010 r. zawartą pomiędzy W. J. i P. J. a (...) Sp. z o.o. w S. oraz oświadczenie o ustanowieniu hipoteki z 31 sierpnia 2010 r., Rep. A nr (...). Ujawniono również hipotekę umowną w kwocie 147.795 zł, jako zabezpieczenie spłaty należności wynikającej z „Umowy Handlowej-Porozumienia” z 30 sierpnia 2010 r. Jako stosunek prawny wskazano ww. „Umowę Handlową-Porozumienie” z 30 sierpnia 2010 r. oraz oświadczenie o ustanowieniu hipoteki z 31 sierpnia 2010 r., Rep. A nr (...). Skargę na orzeczenie referendarza sądowego dotyczące dokonanych ww. wpisów hipotek wniosła 15 października 2013r. aktualna pozwana. Postanowieniem z 10 lutego 2014 r. Sąd Rejonowy w Myśliborzu X Zamiejscowy Wydział Ksiąg Wieczystych w C. w utzymał zaskarżone wpisy w mocy, a Sąd Okręgowy w Szczecinie postanowieniem z 30 maja 2014 oddalił apelację. Od tego postanowienia 25 sierpnia 2014 r. M. J. wywiodła skargę kasacyjną do Sądu Najwyższego oraz złożyła pozew do Sądu Rejonowego w Myśliborzu o uzgodnienie treści księgi wieczystej nr (...) z rzeczywistym stanem prawnym.

Sąd Rejonowy Szczecin-Centrum w Szczecinie prawomocnym wyrokiem z 18 lipca 2012 r. w sprawie o sygn. akt XI GC 212/11 (XI GC 752/12 którą wszczęła powódka wobec niespłacenia zadłużenia wynikającego z „Umowy Handlowej-Porozumienie” z 30 sierpnia 2010 r. umorzył postępowanie w zakresie żądania należności głównej w kwocie 669,06 zł oraz zasądził od W. J. i P. J. solidarnie na rzecz powódki kwotę 79.776,19 zł z odsetkami ustawowymi liczonymi od kwot i dat wskazanych w nakazie, ponadto zasądził od pozwanych solidarnie na rzecz powódki odsetki w podwójnej wysokości odsetek ustawowych, jednak nie wyższej niż czterokrotność wysokości stopy kredytu lombardowego NBP od kwoty 40.000 zł od dnia 1 stycznia 2011 r. oraz zasądził od pozwanych solidarnie na rzecz powódki kwotę 85.332,87 zł z odsetkami ustawowymi od kwoty: 1.905,45 zł od dnia 13 czerwca 2012 r., 2.306,16 zł od dnia 13 czerwca 2012 r., 3.326,26 zł od dnia 13 czerwca 2012 r., a także zasądził odsetki w podwójnej wysokości odsetek ustawowych, jednak nie wyższej niż czterokrotność wysokości stopy kredytu lombardowego NBP od kwoty: 25.000 zł od dnia 1 kwietnia 2011 r., 25.000 zł od dnia 16 maja 2011 r., 27.795 zł od dnia 1 sierpnia 2011 r, a także zasądził od pozwanych solidarnie na rzecz powódki kwotę 15.507 zł tytułem zwrotu kosztów procesu. W pozostałym zakresie powództwo zostało oddalone. Poza tym postanowieniem z 19 grudnia 2012r., Sąd Okręgowy w Szczecinie nadał powyższemu wyrokowi klauzulę wykonalności. W. i P. J. nie zapłacili na rzecz powódki zasądzonych należności.

W związku z powyższym powódka pismem z 23 stycznia 2013 r. wezwała pozwaną – jako dłużniczkę rzeczową do zapłaty kwoty zasądzonej od W. i P. J. na podstawie wyroku Sądu Rejonowego Szczecin-Centrum w Szczecinie z 18 lipca 2012 r. w terminie do 1 lutego 2013 r. pod rygorem skierowania sprawy na drogę postępowania sądowego.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Okręgowy doszedł do przekonania, że powództwo, jako żądanie wierzyciela hipotecznego skierowane do dłużniczki rzeczowej jest zasadne na podstawie art. 65 ust. 1 ustawy z 6 lipca 1982 roku o księgach wieczystych i hipotece. Kwestią wymagającą rozstrzygnięcia pozostawało ustalenie, czy powódka jest uprawniona do domagania się od pozwanej - jako dłużniczki rzeczowej zapłaty należności wynikającej z treści „Umowy Handlowej-Porozumienia” z 30 sierpnia 2010 r. zabezpieczonej hipotekami oraz ustalenie ewentualnej wysokości przysługującej powódce wierzytelności. Zwracając uwagę, że hipoteka jako ograniczone prawo rzeczowe powstaje z chwilą jej wpisania do księgi wieczystej, a wierzyciel hipoteczny jest uprawniony do zaspokojenia się z obciążonej nieruchomości bez względu na to, kto stał się jej właścicielem po obciążeniu hipoteką odwołał się do ustaleń faktycznych, z których wynikało, że wpisu przedmiotowych hipotek kwocie 500.000 zł i 147.795 zł w księdze wieczystej został dokonany 22 stycznia 2013r. i zatem od tej daty powódka będąca wierzycielem hipotecznym mogła żądać zapłaty od pozwanej – jako dłużniczki rzeczowej dochodzonej pozewem kwoty. Sąd zauważył, że pomimo zaskarżenia wpisu ww. hipotek, zostały one prawomocnie utrzymane w mocy. Zatem od daty wpisu hipotek (22 stycznia 2013r) powódka mogła żądać zapłaty, bowiem hipoteka, jako ograniczone prawo rzeczowe powstaje z chwilą jej wpisania do księgi wieczystej. Odwołując się do treści art. 319 k.p.c. uznał Sąd za prawidłowe zamieszczenie w sentencji zaskarżonego wyroku ograniczenia odpowiedzialności pozwanej, zwłaszcza, że taki wniosek złożyła powódka. Wskazał

także, odwołując się do orzecznictwa, że cytowany przepis zwalnia sąd orzekający od badania i oznaczenia w wyroku szczególnej masy majątkowej, z której odpowiada zasądzony pozwany.

Jako nietrafny uznał również Sąd pierwszej instancji, zarzut przedawnienia, bowiem charakter przedmiotowego roszczenia przesądza, że okres jego przedawnienia to dziesięć lat i w związku z tym uwzględniając datę wymagalności roszczenia 22 stycznia 2013r.(wpis hipotek) oraz datę złożenia pozwu (30 lipca 2013r.) nie ulega wątpliwości, że nie upłynął dziesięcioletni okres przedawnienia.

Sąd Okręgowy zwrócił również uwagę, iż brak jest naruszenia przez powódkę jakichkolwiek zasad współzycia społecznego, a naruszenia których to powódka upatrywała w wpisaniu „nowych hipotek” niezgodnie z prawem, a szczególnie z zasadą staranności i uczciwości, a co nie powinno korzystać z ochrony prawnej. Nie znajdując jakichkolwiek podstaw do naruszenia tych zasad odwołał się ponownie do ustalenia, że pomimo przeprowadzonego postępowania międzyinstancyjnego w zakresie prawidłowości wpisu niniejszych hipotek w księdze wieczystej nr (...) – utrzymano sporny wpis w mocy. Sąd I instancji podkreślił, że zarzuty pozwanej nieustannie sprowadzały się do negowania samego faktu dokonania wpisu, a te na dzień zamknięcia rozprawy w niniejszej sprawie, nie zostały skutecznie wzruszone, ani w postępowaniu księgowowieczystym ani w postępowaniu o uzgodnieniu treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem.

Biorąc pod uwagę powyższe rozważania Sąd pierwszej instancji, na podstawie art. 496 k.p.c. orzekł jak w sentencji wyroku.

Apelację od powyższego wyroku złożyła pozwana, która zaskarżyła go w całości wnosząc o zmianę zaskarżonego wyroku w całości, poprzez uchylenie nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym z 12 września 2013 r. w sprawie I Nc 255/13 i oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powódki na rzecz pozwanej zwrotu kosztów postępowania w tym kosztów zastępstwa radcowskiego wg norm przepisanych za obie instancje.

Zaskarżonemu wyrokowi zarzuciła:

1. Naruszenie przepisów prawa materialnego, a to:

a) art. 58 §1 k.c. w zw. z art. 65 ust. 1 i art. 68¹ ustawy o księgach wieczystych i hipotece (dalej zwana „u.k.w.h.”), poprzez niezastosowanie i zasądzenie od pozwanej na rzecz powódki żądanej kwoty, w sytuacji gdy nie była ona wcale dłużnikiem rzeczowym powódki, albowiem jej oświadczenie o ustanowieniu hipoteki z dnia 31 sierpnia 2010 r. było nieważne, a tym samym i hipoteki zostały wpisane niezgodnie z prawem;

b) art. 58 §1 k.c. w zw. z art. 80 § 4 ustawy Prawo o notariacie, poprzez niezastosowanie i uznanie, że hipoteki wpisane na skutek sprostowanego aktu notarialnego - oświadczenia woli pozwanej o ustanowieniu hipotek są ważne i skuteczne, w sytuacji, gdy sprostowanie dokonane w dniu 25 kwietnia 2013 r. przez notariusza było niezgodne z prawem, a więc i hipoteki wpisane na jego podstawie również były wpisane niezgodnie z prawem, a więc nie istniały w chwili orzekania;

c) art. 5 k.c., poprzez niewłaściwe zastosowanie i uwzględnienie powództwa, w sytuacji, gdy powódka w sposób niezgodny z prawem doprowadziła do wpisania w księdze wieczystej nieruchomości pozwanej, „nowych” hipotek, niezgodnie z jej oświadczeniem z dnia 31 sierpnia 2010 r., a więc sama działała z naruszeniem zasad współzycia społecznego, stąd też jej roszczenie nie powinno korzystać z ochrony.

2. błąd w ustaleniach faktycznych mający wpływ na wynik sprawy, polegający na ustaleniu, że powódka złożyła wniosek o wpis (data wpływu do Sądu wieczystoksięgowego 9 maja 2013 r.) hipoteki kaucyjnej i hipoteki zwykłej, w sytuacji, gdy w rzeczywistości wniosła ona o wpis dwóch hipotek umownych.

3. naruszenie przepisów prawa procesowego a to art. 227 KPC poprzez oddalenie wniosków dowodowych pozwanej o przesłuchanie w charakterze świadka notariusz B. W. oraz o przesłuchanie pozwanej w charakterze strony, w sytuacji, gdy dowody te miały istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy.

Apelująca wniosła również o uchylenie postanowienia Sądu Okręgowego w Szczecinie o oddaleniu wniosków dowodowych pozwanej o przesłuchanie w charakterze świadka notariusz B. W. oraz o przesłuchanie pozwanej w charakterze strony i przeprowadzenie tych dowodów przez Sąd Apelacyjny.

W odpowiedzi na apelację strona powodowa wniosła o oddalenie apelacji i zasądzenie kosztów postępowania odwoławczego. Ponadto wniosła o oddalenie wniosku pozwanej o zawieszenie niniejszego postępowania.

Wyrokiem z dnia 27 marca 2015r. wydanym w sprawie o sygnaturze akt I ACa 920/14 Sąd Apelacyjny oddalił apelację i orzekł o kosztach procesu. W uzasadnieniu wskazano, że ustalenia faktyczne stanowiące podstawę rozstrzygnięcia są w zakresie istotnym dla rozstrzygnięcia prawidłowe.

Zarzut skarżącej dotyczący błędu w ustaleniach faktycznych polegający na ustaleniu, że powódka złożyła wniosek o wpis hipoteki kaucyjnej i hipoteki zwykłej, w sytuacji, gdy w rzeczywistości wniosła ona o wpis dwóch hipotek umownych stanowiących podstawę zaskarżonego wyroku, uznał Sąd za nieuzasadniony. Zdaniem pozwanej ustalenie to mogło mieć wpływ na ocenę zarzutu pozwanej o nadużyciu prawa przez powódkę. Z uzasadnienia tego zarzutu nie wynika w czym miałby wyrażać się wpływ takiego błędnego ustalenia faktycznego na ocenę zarzutu pozwanej o nadużyciu prawa przez powódkę, a dalej na wynik sprawy. W takiej sytuacji kontrola powyższego zarzutu jest ograniczona. Wskazano, że w dalszych ustaleniach Sąd I instancji właściwie przyjął wpisane do księgi wieczystej nr (...) rodzaje hipotek. Za trafne uznano stanowisko Sądu pierwszej instancji, że hipoteka, jako ograniczone prawo rzeczowe powstaje dopiero z chwilą wpisania do księgi wieczystej, a zatem ma charakter konstytutywny. Stosownie zaś do treści art.3 ustawy o.k.w.- domniemywa się, że prawo jawne z księgi wieczystej jest wpisane zgodnie z rzeczywistym stanem prawnym. Domniemanie to dotyczy zarówno wpisów deklaratoryjnych, jak i konstytutywnych i może być obalone zarówno w drodze powództwa z art.10 ustawy o.k.w., jak i w każdym innym postępowaniu, w którym obalenie takiego domniemania stanowi przesłankę rozstrzygnięcia (tak Sąd Najwyższy w uchwale z 18 maja 2010r.- IIICZP 134/09-OSNCP 2010/10/131). Sposób zaś w jaki to prawo powstaje ma jednak wpływ na sposób w jaki domniemanie z art. 3 ustawy o.k.w. może być obalone. Jeśli bowiem do powstania prawa potrzebny jest wpis, to i do jego wygaśnięcia niezbędne jest wykreślenie wpisu. Wpis natomiast przedmiotowej hipoteki istnieje (pозwana nie osiągnęła zakładanego celu niedoprowadzenia do tego wpisu, bowiem żądanie w tym zakresie zostało prawomocnie oddalone) i tym samym Sąd rozstrzygający jest tym wpisem związany. Kwestionowania zatem treść wpisu hipotek mogłaby nastąpić - a i być zatem wykazywana- jedynie w drodze procesu o uzgodnienie treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym, stosownie do art.10 ustawy o.k.w. i w takiej sytuacji podniesione w apelacji zarzuty naruszenia prawa materialnego nie mogły być uznane za zasadne. Przedmiotem rozważań Sądu Okręgowego był jedynie fakt istnienia przysługującej powódcie wymagalnej wierzytelności oraz okoliczność istnienia hipotek, z racji ustanowienia których na nieruchomości stanowiącej własność pozwanej, pozwana stała się dłużnikiem rzeczowym (...). Nie było natomiast, i nie mogło być, przedmiotem badania Sądu I instancji zgodności wpisów hipotek w księdze wieczystej (...) prowadzonej przez Sąd Rejonowy w Myśliborzu X Zamiejscowy Wydział Ksiąg Wieczystych z siedzibą w C. z rzeczywistym stanem prawnym. W takiej sytuacji na uwzględnienie nie zasługiwały zarzuty dotyczące naruszenia prawa materialnego, to jest art. 58 § 1 k.c. w związku z art. 65 ust. 1 i art. 68⁽¹⁾ u.k.w.h. oraz art. 58 § 1 k.c. w zw. z art. 80 § 4 ustawy Prawo o notariacie. Należy bowiem podkreślić, że wpis w dziale czwartym księgi wieczystej korzysta z domniemania zgodności wpisu z rzeczywistym stanem prawnym. Wobec tego Sąd I instancji nie mógł naruszyć wskazanych powyżej przepisów poprzez ich niezastosowanie, albowiem Sąd ten był związany wynikającym z art. 3 ust. 1 u.k.w.h. domniemaniem istnienia prawa wpisanego do księgi wieczystej. Należy przy tym zauważyć, że protokół sprostowania przez notariusza funkcjonuje w obrocie prawnym dopóki nie zostanie skutecznie podważony. W związku z tym, nie istnieją w ocenie Sądu Apelacyjnego podstawy do tego, by odmówić załączonemu do wniosku odpisowi aktu notarialnego mocy dokumentu urzędowego i kwestionować prawdziwość zawartego w nim oświadczenia. W ocenie

Sądu Odwoławczego analiza treści, jak i celu oświadczenia M. J. nie prowadzi do wniosku, iżby sprzeciwiało się ono ustawie, zatem nie sposób uznać przedmiotowej czynności prawnej za bezwzględnie nieważną (art. 58 § 1 k.c.)

Za chybiony Sąd Apelacyjny uznał również zarzut naruszenia przez Sąd I instancji art. 5 k.c. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie i uwzględnienie powództwa. Uzasadniając ten zarzut pozwana wskazuje, że roszczenie powódki nie powinno korzystać z ochrony albowiem doprowadziła ona do wpisu hipotek w sposób niezgodny z oświadczeniem skarżącej, a więc sama działała z naruszeniem zasad współzycia społecznego. Skarżąca podniosła, że w treści oświadczenia o ustanowieniu hipoteki M. J. wskazała, iż ustanawia na rzecz powódki „hipotekę kaucyjną” oraz „hipotekę zwykłą” natomiast (...) wniosła o wpis dwóch hipotek (nie określając jakich). Sąd uznał, że podnosząc zarzut naruszenia przez Sąd I instancji art. 5 k.c. pozwana w dalszym ciągu zmierza do zakwestionowania zgodności wpisów hipotek w księdze wieczystej (...) z rzeczywistym stanem prawnym. Zgodność z prawem wpisów hipotek w księdze wieczystej (...) była już przedmiotem badania przez Sąd Rejonowy w Myśliborzu X Zamiejscowy Wydział Ksiąg Wieczystych z siedzibą w C. (sygnatura akt (...)) oraz przez Sąd Okręgowy w Szczecinie (sygnatura akt II Ca 373/14). Oba te sądy konsekwentnie wskazały, że podnoszona przez apelującą okoliczność, iż w dacie składania przez nią oświadczenia o ustanowieniu hipoteki nie było możliwości ustanowienia „hipoteki umownej” nie ma wpływu na ocenę ważności złożonego przez nią uprzednio oświadczenia. W świetle tych orzeczeń oświadczenie M. J. złożone w dniu 31 sierpnia 2010 roku jest ważne i skuteczne, a skutki tego oświadczenia oceniane są na podstawie przepisów obowiązujących w dacie dokonywania wpisu.

Zatem skoro w dacie dokonania wpisu nie było możliwe wpisanie hipoteki kaucyjnej oraz hipoteki zwykłej, a powódka wniosła wpis hipotek, to prawidłowo zostały wpisane hipoteki umowne (gdyż tylko o wpisane takich hipotek powódka mogła wnosić). Takie stanowisko potwierdził Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 27 września 2012 r. (sygn. III CZP 45/12), w której wskazał, że „zgodnie z postulowanymi w nauce prawa metodami rozwiązywania zagadnień intertemporalnych, skutki złożonego zdarzenia prawnego powinny podlegać ocenie według przepisów prawa materialnego obowiązującego wówczas, gdy ziścił się ostatni element tego zdarzenia zależny od woli uczestników”.

W wyniku rozpoznania skargi kasacyjnej pozwanej od tego wyroku Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 7 kwietnia 2016 roku (II CSK 427/15) uchylił ten wyrok i sprawę przekazał Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania.

W uzasadnieniu odwołano się do zapadłego po wydaniu wyroku Sądu Apelacyjnego rozstrzygnięcia Sądu Najwyższego w sprawie II CSK 744/14 w którym Sąd ten uchylił postanowienie Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 30 maja 2014 oddalające apelację od orzeczenia Sadu Rejonowego w Myśliborzu dotyczącego wpisu hipotek na rzecz powoda w niniejszej sprawie. Sąd Najwyższy dokonując wykładni przepisów ustawy o księgach wieczystych i hipotece stwierdził, że w świetle przepisów intertemporalnych zawartych w ustawie z dnia 26 czerwca 2009 o zmianie ustawy o księgach wieczystych i hipotece oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. nr 131 poz. 1075) w zw. z art. 67 u.k.w.h. i art. 3 u.k.w.h. nie ma podstaw prawnych do uznania, że hipoteki objęte sporem w niniejszej sprawie zostały skutecznie ustanowione. Podkreślono, że o powstaniu hipoteki decyduje jej wpis. W dacie dokonywania wpisu hipotek, o które powód opiera powództwo ustawowa regulacja hipoteki nie przewidywała możliwości ustanowienia hipoteki zwykłej. Skoro więc wpis nie był dopuszczalny to wniosek w tym zakresie powinien zostać przez Sąd oddalony, mimo że oświadczenie o ustanowieniu hipoteki zostało złożone przed wejściem w życie przepisów ustawy z dnia 26 czerwca 2009 i w świetle obowiązujących wówczas przepisów było niewadliwe prawnie.

W toku ponownego rozpoznawania sprawy przez Sąd Apelacyjny, w piśmie z dnia 9 sierpnia 2016 roku powód oświadczył o cofnięciu pozwu nie wyrażając jednak woli zrzeczenia się roszczenia. Pozwany nie wyraził zgody na cofnięcie pozwu.

Sąd Apelacyjny ponownie rozpoznając sprawę ustalił i zważył, co następuje:

W świetle art. 203 §1 k.p.c. pozew może być cofnięty bez zezwolenia pozwanego aż do rozpoczęcia rozprawy, a jeżeli z cofnięciem połączone jest zrzeczenie się roszczenia - aż do wydania wyroku. W niniejszej sprawie wobec braku zezwolenia pozwanego na cofnięcie pozwu oraz niewyrażenia woli zrzeczenia się roszczenia przez powoda,

cofnięcie pozwu zawarte w przywołanym wyżej piśmie z dnia 9 sierpnia 2016 roku nie wywołało skutków prawnych i obowiązkiem Sądu było merytoryczne rozstrzygnięcie sporu.

Zgodnie z art. 382 k.p.c. Sąd II instancji orzeka na podstawie materiału zebranego w postępowaniu w pierwszej instancji oraz w postępowaniu apelacyjnym. Z regulacji tej wynika, że postępowanie apelacyjne polega na merytorycznym rozpoznaniu sprawy. Oznacza to z kolei, że wyrok sądu drugiej instancji musi opierać się na jego własnych ustaleniach faktycznych i prawnych poprzedzonych ponowną oceną materiału procesowego. Nadto Sąd uwzględnia stan rzeczy istniejący w chwili zamknięcia rozprawy (art. 316 k.p.c. w zw. z art. 391 §1 k.p.c.)

W świetle tych regulacji Sąd Apelacyjny dokonał własnej oceny przedstawionego pod osąd materiału procesowego i w jej wyniku stwierdził, że (poza kwestiami opisanymi niżej) Sąd Okręgowy w sposób prawidłowy przeprowadził postępowanie dowodowe, a poczynione ustalenia faktyczne (zawarte w wyodrębnionej redakcyjnie części uzasadnienia zaskarżonego wyroku) nie są wadliwe (poza kwestią omówioną niżej) i znajdują odzwierciedlenie w treści przedstawionych w sprawie dowodów. Sąd odwoławczy ustalenia Sądu Okręgowego czyni częścią uzasadnienia własnego wyroku, nie znajdując potrzeby ponownego ich szczegółowego przytaczania w tej części uzasadnienia.

Uzupełnić należało natomiast ustalenia faktyczne o (istotne dla rozstrzygnięcia) fakty zaistniałe już po wydaniu zaskarżonego rozstrzygnięcia a dotyczące uchylenia postanowienia o wpisie hipotek.

W związku z tym ustalić należało, że prawomocnym postanowieniem z dnia 28 grudnia 2015 roku wydanym w sprawie II Ca 1506/15 Sąd Okręgowy w Szczecinie po rozpoznaniu apelacji M. J. od postanowienia Sądu Rejonowego w Myśliborzu z dnia 10 lutego 2014 roku uchylił wpisy hipoteki umownej w kwocie 500.000 zł i 147.795 zł i oddalił wnioski o wpis tych hipotek na rzecz powoda w księdze wieczystej (...).

(bezsporne, nadto odpis postanowienia – k. 368-377)

Dokonując ponownie oceny prawnej powództwa Sąd Apelacyjny stosownie do treści art. 398²⁰ k.p.c. pozostaje związany przedstawioną wyżej oceną prawną, zawartą w uzasadnieniu wyroku Sądu Najwyższego z dnia 7 kwietnia 2016 roku.

Nadto zgodnie z art. 365 k.p.c. zarówno Sąd orzekający w niniejszej sprawie jak i strony procesu pozostają związane treścią powołanego wyżej postanowienia Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 28 grudnia 2015 roku.

Powód dochodził od pozwanej świadczenia pieniężnego opartego o tezę, że pozwana jako właścicielka nieruchomości obciążanej dwiema hipotekami ustanowionymi na rzecz powoda, jest dłużniczką rzeczową.

Podstawę prawną powództwa stanowi norma art. 65 ust 1 u.k.w.h. w myśl której wierzyciel hipoteczny może dochodzić zaspokojenia zabezpieczonego hipoteką roszczenia z nieruchomości bez względu na to, czyją stała się własnością, i z pierwszeństwem przed wierzycielami osobistymi właściciela nieruchomości.

Zgodnie z art. 67 u.k.w.h. dla powstania hipoteki niezbędny jest wpis do księgi wieczystej. Skoro zaś w świetle materiału procesowego strona powodowa obecnie wpisem takim się nie legitymuje, to stwierdzić należało, że nie wykazano istnienia objętych pozwem roszczeń powoda w stosunku do pozwanej jako dłużniczki rzeczowej.

Stąd też w świetle obecnego stanu księgi wieczystej (...) brak jest podstaw do zastosowania przywołanej wyżej regulacji art. 65 u.k.w.h.

Powód nie wskazał żadnej innej podstawy faktycznej, uprawniającej go do żądania od pozwanej zapłaty dochodzonej pozwem kwoty.

W konsekwencji stosując normę art. 386 §1 k.p.c. zaskarżony wyrok należało zmienić i oddalić powództwo.

Orzekając o kosztach procesu w postępowaniu przed Sądem I i II instancji oraz o kosztach postępowania wywołanego skargą kasacyjną Sąd Apelacyjny zastosował normę art. 102 k.p.c. w wypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów albo nie obciążać jej w ogóle kosztami.

Norma ta pozwala na wyłączenie podstawowej zasady systemu repartycji kosztów procesu jaką jest finansowa odpowiedzialność za wynik sprawy (ponoszenie finansowego ryzyka podejmowanych czynności procesowych) w sytuacjach wyjątkowych (określonych przez ustawę jako wypadki szczególnie uzasadnione) nie definiując sytuacji, w których powinna być stosowana.

Jako taka norma ta pozostawia sądowi swobodę oceny i wartościowania argumentów prezentowanych przez strony. Regulacja ta umożliwia wydanie orzeczenia zgodnego ze zobiektywizowanym poczuciem sprawiedliwości w sytuacji, gdy zastosowanie zasady odpowiedzialności za wynik procesu prowadziłoby do rozstrzygnięcia oczywiście niesłusznego (niesprawiedliwego). Innymi słowy przepis ten jest wyrazem (przykładem) tzw. prawa sędziowskiego – przyznaje Sądowi kompetencję do łagodzenia skutków zasad przyjętych przez ustawodawcę w sytuacji, gdy ich zastosowanie nie daje się pogodzić z elementarnym poczuciem sprawiedliwości.

Zgodnie z ogólnymi regułami wykładni prawa powołana norma jako kreująca wyjątek, nie może być interpretowana rozszerzająco (*exceptiones non sunt extendendae*).

Norma ta nie może być więc nadużywana, skoro w efekcie jej zastosowania podmiot, który wygrywa proces jest obciążany (w całości lub w części) niezbędnymi kosztami dochodzenia swoich słusznych praw. Zastosowanie normy art. 102 k.p.c. wymaga więc nie tylko wskazania okoliczności faktycznych uzasadniających odstępstwo od zasady lecz przedstawienie racji które powodują, że w świetle tych okoliczności podmiot wygrywający proces powinien zostać pozbawiony prawa do uzyskania zwrotu poniesionych i celowych kosztów (względnie – argumentów skazujących na słusność ograniczenia tego prawa).

Jej zastosowanie wymaga więc zaistnienia wypadków szczególnych, w których względy słusności „przełamują” hierarchię zasad (wartości) przyjętych przez k.p.c. dla rozstrzygania o kosztach.

Możliwość zastosowania art. 102 k.p.c. powinna być oceniana więc przy uwzględnieniu okoliczności konkretnej sprawy, wobec czego nie znajduje uzasadnienia poszukiwanie uogólnienia (reguły) w której norma ta zawsze znajdzie zastosowanie.

W orzecznictwie wskazuje się, że przy ocenie przesłanek z art. 102 k.p.c. należy przede wszystkim wziąć pod uwagę fakty związane z samym przebiegiem procesu, tj. podstawę oddalenia żądania, zgodność zamiarów stron w sprawach dotyczących stosunku prawnego, który może być ukształtowany tylko wyrokiem, szczególną zawilóść lub precedensowy charakter sprawy albo subiektywne przekonanie powoda co do zasadności zgłoszonego roszczenia - trudne do zweryfikowania a limine, a ponadto sposób prowadzenia procesu przez stronę przegrywającą albo niesumienne lub oczywiście niewłaściwe postępowanie strony wygrywającej, która w ten sposób wywołała proces i koszty połączone z jego prowadzeniem (postanowienie Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 18 lipca 2013 r., sygn. I ACa 447/13, System Informacji Prawnej Lex nr 1349918; wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 27 września 2012 r., sygn. I ACa 553/12, System Informacji Prawnej Lex nr 1236358; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 września 2012r., sygn. II CZ 95/12, System Informacji Prawnej Lex nr 1232771).

Całokształt okoliczności, które mogłyby uzasadniać zastosowanie tego wyjątku powinny być ocenione z uwzględnieniem zasad współżycia społecznego (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 29 czerwca 2012 r. I CZ 34/12 ,LEX nr 1232459).

Odnosząc powyższe uwagi do materiału procesowego w niniejszej sprawie stwierdzić należało, że zarówno w dacie wnoszenia pozwu jak i w dacie wydawania przez Sąd Apelacyjny orzeczenia (następnie uchylonego przez Sąd Najwyższy), istniały przesłanki nakazujące przypisywać pozwanej odpowiedzialność rzeczową. W księdze wieczystej ujawnione były bowiem prawa powoda jako wierzyciela hipotecznego, zaś (co istotne) w momencie rozstrzygania przez

Sąd Apelacyjny wpis ten był prawomocny. Orzeczenie o wpisie z mocy art. 365 k.p.c. wiązało więc zarówno strony jak i sądu obu instancji orzekające w niniejszej sprawie.

Ostateczny wynik procesu (w tym też uwzględnienie skargi kasacyjnej) był determinowany zaszczościami w opisanej wyżej innej sprawie, rozpatrywanej przez Sąd Najwyższy a dotyczącej kwestii wykładni przepisów prawa międzyczasowego dotyczącej złożonej sytuacji prawnej, w której oświadczenie o ustanowieniu hipoteki zostało złożone zgodnie z obowiązującymi przepisami. Przepisy te jednak nie obowiązywały już w chwili dokonywania przez Sąd wpisu hipoteki na podstawie tego (prawidłowego) oświadczenia. Regulacja intertemporalna nie była jednoznaczna, o czym świadczy choćby treść uzasadnienia cytowanej wyżej uchwały Sądu Najwyższego w sprawie III CZP 45/12. Zatem zachodzą przesłanki do uznania, że powód miał obiektywnie uzasadnione przesłanki by uważać swoje stanowisko procesowe za zasadne a pozew (wobec odmowy dobrowolnego zaspokojenia jego roszczeń) za niezbędny dla dochodzenia praw.

Dodatkowo należy zwrócić uwagę na etyczny aspekt zachowania się pozwanej, które mimo złożenia kategorycznego oświadczenia (w którym przyjmowała na siebie odpowiedzialność rzeczową za zabezpieczone wierzytelności), następnie unikała tej odpowiedzialności, wykorzystując zmianę stanu prawnego dla przekonywania o nieważności swojego oświadczenia. Wprawdzie stanowisko pozwanej jest poprawne jurystycznie (w świetle wykładni przepisów intertemporalnych prezentowanej w orzecznictwie), to jednak wymaga uwypuklenia kwestia swoistego braku lojalności wobec wierzyciela i dążenie do unikania (dobrowolnie deklarowanej przez pozwaną wobec wierzyciela) majątkowej odpowiedzialności za zobowiązania dłużników osobistych (P. i W. J.).

Jedną z podstawowych wyróżnianych zasad współzycia społecznego w obrocie gospodarczym jest zaś obowiązek lojalności wobec kontrahentów.

W tym kontekście trafne są wywody strony powodowej co do tego, że obciążenie powoda całością kosztów należnych pozwanej w istocie naruszałoby elementarne reguły słuszności i premiowałoby dłużnika, który sprzecznie z tymi regułami dąży do uniknięcia odpowiedzialności cywilnej godząc tym samym w interesy majątkowe wierzyciela.

Teza ta jest uzasadniona też z tej przyczyny, że powód został już obciążony kosztami postępowania w sprawie dotyczącej wpisu hipoteki toczonyj w drugiej instancji przed Sądem Okręgowym w Szczecinie.

Stąd też Sąd Apelacyjny uznał za uzasadnione stanowisko powoda i stosując regułę art. 102 k.p.c. ograniczył odpowiedzialność powoda za koszty procesu należne pozwanej wyłącznie do sumy związanej z opłatą od skargi kasacyjnej. Skoro od pozwanej pobrano z tego tytułu 2000 zł to taką też sumę (jako niezbędną dla dochodzenia racji wobec równoległego zaskarżenia orzeczenia oddalającego apelację od postanowienia o wpisie hipotek) powinien powód zwrócić pozwanej.

W pozostałym zakresie pozwana była zwolniona od kosztów sądowych i nie poniosła opłat związanych z postępowaniem apelacyjnym. Odnośnie kosztów zastępstwa procesowego pozwanej w postępowaniu przed Sądami I i II instancji oraz w postępowaniu wywołanym skargą kasacyjną, Sąd uznał, że ich refundacja przez powoda z przedstawionych wyżej przyczyn kolidowałaby z regułami słuszności i stanowiłaby swoiste premiowanie podmiotu dążącego do uniknięcia odpowiedzialności wbrew zasadom lojalności w obrocie gospodarczym. Powód ponosił wszak też własne koszty związane z opłatami sądowymi i wynagrodzeniem pełnomocników w związku z dochodzeniem wierzytelności od pozwanej, których zwrotu nie może żądać od pozwanej.

W rezultacie wając racje obu stron i uwzględniając w tym kontekście zwłaszcza procesową postawę pozwanej (odmowę zapłaty długu z powołaniem się na treść przepisów intertemporalnych) i (oparte wyłącznie na kwestii nieważności wpisu hipoteki) stanowisko, jakim kierowała się odmawiając spełnienia dochodzonego pozvem świadczenia, Sąd uznał, że słusznym będzie zaniechanie obciążania tymi kosztami powoda.

Z przedstawionych przyczyn orzeczono jak w sentencji.

Krzysztof Górski Tomasz Żelazowski Ryszard Iwankiewicz